

DORPSVISIE ONDERDENDAM

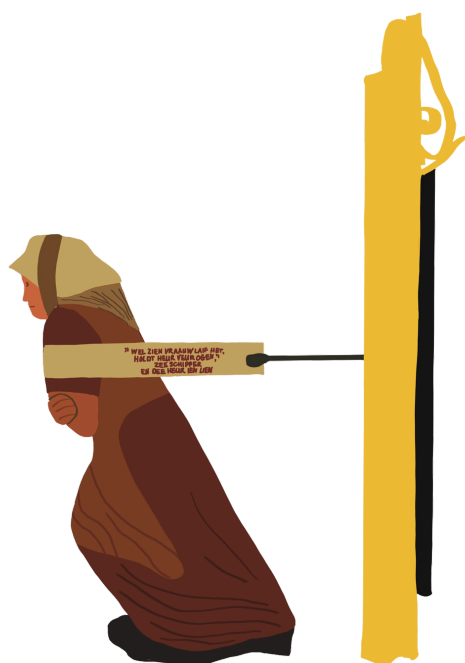
2026-2036

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	1
2. Wonen en samenleven	5
3. Verkeer en openbaar vervoer	11
4. Groen en openbare ruimte	16
5. Toerisme en activiteiten	21
6. Samenvatting dorpsvisie	26
Colofon	

1 INLEIDING

Over Onderdendam

Onderdendam is een karakteristiek en vitaal dorp met ongeveer 600 inwoners, gelegen op een knooppunt van wegen en waterwegen en omgeven door een prachtig weidelandschap. Het dorp bestaat al sinds de 13 eeuw en kent een rijke geschiedenis. Alhoewel het een klein dorp is, was het vroeger een belangrijk centrum voor handel en scheepvaart.

Het dorp heeft veel monumentale panden, zoals het voormalige Waterschapshuis, het kantongerecht en de voormalige gereformeerde kerk in de stijl van de Amsterdamse School. Het centrum van het dorp is beschermd dorpsgezicht. Naast een kracht is dit ook een knelpunt; de oude structuur is niet berekend op het hedendaagse verkeer.

Het gemiddelde huishouden in het dorp bestaat uit 2,2 personen. Er wonen iets meer mannen dan vrouwen in Onderdendam. Er zijn relatief veel oudere inwoners (25%), iets minder dan het gemiddelde van de gemeente Het Hogeland (26%) maar meer dan het gemiddelde van Nederland (20,8%). Jongeren trekken voor studie en werk vaak naar de stad Groningen, terwijl oudere inwoners juist blijven wonen of zich hier vestigen vanwege de rust en ruimte. Wat betreft opleidingsniveau is er een groot aandeel aan praktisch opgeleide mensen. Er is weinig criminaliteit. Veruit de meeste inwoners hebben een Nederlandse achtergrond (95%). Het dorp bestaat voor een groot deel uit koopwoningen (79%), meest van voor 1975. Ongeveer de helft is vrijstaand, een kwart is 2/1-kap en een kwart is een hoek- of tussenwoning. Er zijn nauwelijks appartementen in het dorp. Het gemiddeld inkomen is (net als in veel andere dorpen op het platteland en in het Noorden) wat lager dan het Nederlandse gemiddelde.

Onderdendam is een klassiek plattelandsdorp, vrijgesteld van grote stadsdruk, met relatief oudere inwoners en homogeen qua achtergrond.

Aanleiding voor de dorpsvisie

Onderdendam wil een actuele dorpsvisie waar inwoners zich in herkennen en aan bij willen dragen. In 2016 is er een dorpsvisie opgesteld: ZOO! Dat is via een intensief proces gegaan, waarbij er veel ondersteuning kwam vanuit onder andere Groninger Dorpen, Enno Zuidema Stedebouw en DAAD architecten. De aardbevingsproblematiek speelde een belangrijke rol in de dorpsvisie.

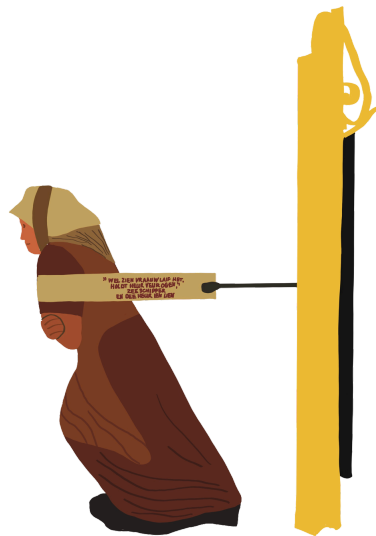
Invmiddels zijn we 10 jaar verder. Veel huizen zijn in de afgelopen jaren versterkt. Vereniging Dorpsberaad Onderdendam wil graag opnieuw kijken naar wat er speelt in het dorp om dat in een geactualiseerde dorpsvisie vast te leggen. Wat betreft landelijke ontwikkelingen herkennen we ons dorp in de speerpunten, zoals die in het P10 rapport (samenwerking plattelandsgemeenten) zijn benoemd.

Het gaat bijvoorbeeld over:

- Voldoende betaalbare en passende woningen voor jong en oud
- Behoud en versterking van basisvoorzieningen (dorpshuis, OV, zorg)
- Mobiliteit en bereikbaarheid
- Sociale cohesie en participatie

Deze speerpunten sluiten goed aan bij wat er leeft in het dorp.

In en rond het dorp spelen diverse ontwikkelingen die de inwoners graag samen willen aanpakken. Onderdendam wil een toekomstbestendig dorp zijn en blijven. Thema's die er zoal spelen zijn mobiliteit, verkeersveiligheid, vergrijzing, natuur en landschap.

***Rust, ruimte en de mensen.
Dat maakt dit dorp voor mij bijzonder.***

Proces van totstandkoming en status

Deze dorpsvisie is tot stand gekomen op basis van een brede participatie van inwoners en met ondersteuning van Groninger Dorpen. Via een enquête, een dorpsborrel en vier thema-avonden hebben we waardevolle input verzameld. De thema's verkeer & OV, groen & openbare ruimte, toerisme & activiteiten en wonen & samenleven zijn uitgebreid besproken. De opbrengsten vormen de basis van deze visie. Op de thema-avonden zijn ideeën in kleine groepjes uitgewisseld en mogelijke oplossingen voorgesteld. Deze dorpsvisie kan waar nodig jaarlijks worden bijgesteld (jaarplan Dorpsberaad). Het is een 'levend' document.

Een dorpsvisie is een document van én voor dorpsbewoners. Met een dorpsvisie in handen, waaraan activiteiten gekoppeld zijn met draagvlak, willen we bestuurders en subsidieverstrekkers bewegen om te blijven investeren in de leefbaarheid van ons dorp. We zien voor de gemeente een rol in ondersteuning door flexibele bestemmingsplannen om in woonbehoeften te voorzien, procesbegeleiding en ondersteuning van burgerinitiatieven, vergroening van de dorpskern en subsidies/steun voor het dorpshuis

Uitvoering dorpsvisie

De uitvoering vraagt om samenwerking tussen inwoners, gemeente, provincie en andere partners. Iedereen kan op zijn of haar manier bijdragen. Samen maken we Onderdendam nog mooier, wanneer inwoners, verenigingen en organisaties gezamenlijk de handen ineenslaan.

Het Dorpsberaad neemt het voortouw in de uitvoering van deze visie. Commissies, werkgroepen en individuele dorpingen pakken de verschillende onderwerpen op.

Jaarlijks wordt de voortgang besproken en waar nodig bijgestuurd. Zo blijft de dorpsvisie een levend document.

Meedoen kan op veel manieren. Kleine bijdragen zijn waardevol: helpen bij activiteiten in het dorpshuis, meedoen aan plant- of schoonmaakdagen, bijdragen aan buurtinitiatieven, of je talenten inzetten bij grotere projecten. In Onderdendam kan iedereen een “meedoener” zijn. Inwoners dragen bij wanneer dat past en op een manier die bij hen past.

Zo bouwen we verder aan een toekomstbestendig Onderdendam, gedragen door de kracht van de gemeenschap.

***Er zit veel kracht in de gemeenschap.
Soms meer dan we zelf doorhebben.***

Opzet dorpsvisie

In de hoofdstukken hierna wordt steeds een thema behandeld waarvan de huidige situatie wordt beschreven, de visie op dit thema, en de acties en oplossingen voor de korte termijn. In de enquête hebben we gevraagd naar succesvolle punten (wat willen we behouden) en ervaren knelpunten. Ook werd gevraagd naar wensen en ideeën voor oplossingen. De wensen en ideeën zijn op de thema-avonden aangevuld en concreet gemaakt.

Hier in de zaal
Geen onderscheid
Geen verschillen,
We zijn een vrede
nu zo met elkand
Dat terugkijkt op
vol met actie en

2 WONEN EN SAMENLEVEN

2.1 Huidige situatie

Uitkomsten enquête

Voelt u zich thuis in Onderdendam?

- Ja, helemaal 73%
- Ja, redelijk 27%
- .

Ervaren knelpunten

Het thema Wonen en samenleven heeft overlap met Toerisme en activiteiten. Voor beide geldt de behoefte aan aantrekkelijke ontmoetingsplekken.

Uit de enquête blijkt dat inwoners verschillende zorgen hebben over samenleven in Onderdendam. Zo wordt genoemd dat sommige groepen minder betrokken zijn bij het dorp. Jeugd en jongeren doen minder mee aan activiteiten of vrijwilligerswerk, terwijl de inwoners vinden dat juist zij meer betrokken zouden mogen zijn. Ook nieuwe bewoners en mensen die wat meer op zichzelf zijn, worden soms minder bereikt. Er zijn in het dorp ook huizen, waarvan de eigenaren elders wonen (vakantiewoning, particuliere verhuur) waardoor zij minder mee doen. Maar het motto blijft; niets moet, maar iedereen mag en zou moeten kunnen meedoen. Het dorp is blij met de huidige voorzieningen, maar deze kunnen worden uitgebreid, beter onderhouden of beter georganiseerd worden.

Het dorpshuis is de spil in het dorpsleven. Met de inzet van vrijwilligers worden nog veel activiteiten georganiseerd. Maar door de vergrijzing en andere individuele activiteiten staat de continuïteit onder druk. Het dorpshuis zou nog meer de plek moeten zijn waar je spontaan kunt binnenlopen, voor ontmoeting, een kop koffie, cultuur, activiteiten en sport. Belangrijk is dat dit voor iedereen betaalbaar blijft, voor sommige groepsactiviteiten is de huidige huurprijs een struikelblok gebleken. De levendigheid zou kunnen toenemen door de inzet van een (betaalde) beheerder, maar essentieel blijft de betrokkenheid van voldoende jonge en oudere vrijwilligers.

De SRV is verdwenen en er zijn geen winkels in het dorp. Het opzetten van een beperkte buurtsuper en een afhaalpunt voor post, pakketjes en boodschappen, zou de leefbaarheid van het dorp verbeteren en de functie van het dorps huis versterken.

Er is te weinig voor jongeren, zoals sportactiviteiten, creatieve activiteiten of een eigen ontmoetingsruimte. Juist zij zorgen voor reuring en bepalen de levendigheid in het dorp.

Sommige dorpingen en nieuwe bewoners blijven wat geïsoleerd. Met informatie (Nijsjoagertje), laagdrempelige buurtactiviteiten en nabuurschap, kan er ook naar hen worden omgezien.

Het is spijtig dat het inmiddels traditionele dorpsfeest 'Scheepsjoagen' ermee ophoudt. Kosten en regeldruk maken het voor dit soort dorpsactiviteiten steeds moeilijker.

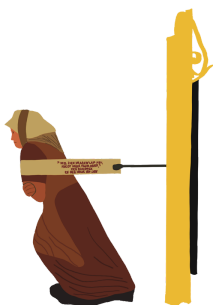
Toch zijn een dorpsfeest, sport- en andere jaarlijkse evenementen belangrijk voor de binding en saamhorigheid in ons dorp.

Om ons dorp gereed te maken voor de energietransitie heeft een inwonersgroep met de gemeente in 2024 een warmteplan gemaakt. Met verduurzaming van de woningen en de mogelijkheden van lokale energieopwekking moet ons dorp aardgasluw worden.

Tot slot leven er breed zorgen over prettig oud worden in Onderdendam.

Er moet worden gewerkt aan de verkeersdruk, het overeind houden van voldoende openbaar vervoer en passende seniorenwoonruimte met ondersteuning.

Dit is voor mij thuis.

2.2 Toekomstbeeld

Wonen

We hebben in het dorp een gemengde leeftijdsopbouw. Jongeren kunnen in het dorp een huis huren of kopen. Er is voldoende gebouwd voor jong en oud, koop en huur. Er zijn voldoende levensloopbestendige woningen zoals in 2024 aan de Stadsweg zijn gebouwd. In het nieuwe deel van het Waterschapshuis zijn appartementen voor zowel jongeren als ouderen gerealiseerd. Ouderen kunnen langer in het dorp blijven wonen omdat ze gebruik kunnen maken van diensten zoals een deeltaxi, boodschappen bezorgen en zorgondersteuning. We kunnen prettig oud worden in Onderdendam. Het openbaar vervoer is op peil en er zijn voldoende voorzieningen.

Dorpshuis

Het dorpshuis is het centrum voor jong en oud. Er is een professionele kracht, ondersteund door voldoende vrijwilligers en Dorpsversterkers (Nij Begun). Je kunt hulp of informatie krijgen voor allerlei zaken. In het dorpshuis loop je spontaan binnen, voor ontmoeting, een kop koffie, cultuur, activiteiten en sport. Het blijft voor iedereen betaalbaar. Er is een kleine buurtsuper en een afhaalpunt voor post, pakketjes en boodschappen. Patat met een eierbal op zaterdagmiddag is een blijver!

Bewegen

De voetbalclub, in de pluk- en beweegtuin aan je conditie werken, balsporten in de gymzaal. Zo blijven we fit en gezond.

Gemeenschapszin en noaberschap

Iedereen is welkom in ons dorp. We zijn 'samenredzaam' en doen klusjes voor elkaar. Jongeren zijn betrokken bij het dorp, en doen mee aan activiteiten.

Uitstraling van het dorp

We hebben een nieuwe lichte 'Scheepsjagers', het feest is nieuw leven ingeblazen met nieuwe activiteiten. Daarnaast is er een nieuwe traditie geboren.

Jonge inwoners en nieuwe tradities

Het dorp heeft een aantrekkelijke, groene aanblik. We zijn niet langer een verkeersknooppunt voor het Hogeland. De straten zijn autoluw, voetgangers en fietsers hebben ruim baan en de auto is 'gast'.

*Het is hier gewoon fijn wonen,
zonder gedoe.*

2.3 Oplossingen en ideeën

Algemeen

Er bestaan genoeg ideeën om de dorpsgemeenschap en het samenleven te versterken. Daarbij staat het dorpshuis centraal. Mensen willen dat het dorpshuis vaker open is, toegankelijk en betaalbaar voor inwoners en groepsactiviteiten. Het dorpshuis kan zo een plek worden waar iedereen makkelijk binnenloopt: voor koffie, een gesprek, een activiteit of een klein evenement. Een kleine buurtsuper, een kringloophoek, cursussen en creatieve activiteiten zijn een manier om het gebouw intensiever te gebruiken.

Wonen

We onderzoeken de mogelijkheden van ver- en nieuwbouw en het Waterschapshuis.

Jeugd en Jongeren

Voor de jeugd en jongeren zou er een jeugdsoos kunnen komen, een creatieve plek waar jongeren zelf activiteiten kunnen organiseren en nieuwe tradities kunnen maken.

Bewegen

We stimuleren meer sportactiviteiten voor jong en oud. Er is al een actieve voetbalclub, met de realisatie van een pluk- en beweegtuin kunnen jong en oud aan hun conditie werken. Er komt een jeu de boulebaan, er is volleybal en zaalvoetbal in de gymzaal.

Gemeenschapszin en noaberschap

Om het buurtcontact te verbeteren worden verschillende ideeën genoemd:

buurtactiviteiten, straat initiatieven, picknick zitplekken en gezamenlijke apps of buurtgroepen. Er zou een welkomstpakket kunnen worden gemaakt dat wordt aangeboden aan nieuwe inwoners, zodat zij sneller hun weg vinden in het dorp. Een duidelijk overzicht van verenigingen en initiatieven zou iedereen helpen om beter mee te doen.

Wat belangrijk blijft voor een prettig leven in Onderdendam is het behoud van belangrijke voorzieningen, zoals voldoende openbaar vervoer, het dorpshuis en een aantrekkelijke dorpskern. We vinden Noaberschap belangrijk, elkaar begroeten, aandacht hebben voor elkaar en samen een gemeenschap vormen.

2.4 Actiepunten

1) Wonen

We vragen de werkgroep voor herbestemming van het Waterschapshuis om ook de woonbehoefte mee te nemen en woningstichting Wierden en Borgen hierin te betrekken.

2) Jeugd en jongeren

We stimuleren de deelname van jongeren aan de dorpsactiviteiten en onderzoeken waar specifiek behoefte aan is.

3) Bewegen

We zetten ons in voor de realisatie en het actief benutten van de pluk-en beweegtuin. We kijken of er behoefte is aan aanvullende activiteiten.

4) Werken aan een nog aantrekkelijker leefomgeving

5) Versterken van de gemeenschapszin en samenredzaamheid

- Noaberschap
- Klusjes voor elkaar
- Aandacht hiervoor in dorpshuis (prikbord) en Nijsjoagertje
- Welkomstpakket voor nieuwe inwoners
- Straat- en burendagen organiseren

*Hier hoor je erbij.
Dat maakt het verschil.*

3 VERKEER EN OPENBAAR VERVOER

3.1 Huidige situatie

Het grootste knelpunt in Onderdendam is het verkeer. Er is veel verkeersoverlast. Het dorp is ontstaan in een tijd dat het belangrijkste vervoer over het water ging en er op de (zand)wegen veel minder en veel kleinere voertuigen werden gebruikt.

De wegenstructuur is niet geschikt voor grote voertuigen en zo veel verkeer.

Er ontstaan vaak opstoppingen, zeker op en rondom de brug. We zijn al decennia in overleg met de overheden om dit probleem op te lossen maar er is nog weinig resultaat geboekt.

Uitkomsten enquête

Voor veel van ons is de verkeerssituatie een dagelijkse bron van frustratie en zorg. Onderdendam, met zijn mooie oude kern en historische brug, is simpelweg niet ontworpen voor het hedendaagse verkeer. Grote voertuigen, landbouwmachines en een constante stroom aan auto's zorgen voor opstoppingen en gevaarlijke situaties. Op en rond de brug is het vaak chaos. Kruispunten zijn onoverzichtelijk, trottoirs te smal of zelfs afwezig. Er zijn dagelijks opstoppingen, vaak verergerd door ladende en lossende vrachtauto's. Fietsers en voetgangers voelen zich kwetsbaar. En hoewel er tussen 7.00 en 18.00 uur een vrachtwagenverbod geldt, wordt dat stelselmatig genegeerd. Te hard rijden is een veelgehoorde klacht, net als het gebrek aan effectieve verkeersremmende maatregelen.

Ook het openbaar vervoer kwam ter sprake. De busverbinding is voor het dorp zeer belangrijk, maar onvoldoende betrouwbaar en sluit niet goed aan op de behoeften van inwoners. 1 buslijn is beperkt en overstappen lastig. Voor jongeren, ouderen en mensen zonder auto is dat een serieus probleem.

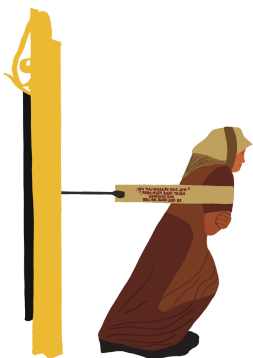
Belangrijkste verkeersproblemen

- Te hard rijden
- Vrachtverkeer ondanks verbod
- Onveilige kruispunten
- Opstopping en slechte doorstroming
- Onveilig parkeren in de bochten
- Te smalle en ontbrekende trottoirs
- Fietsers en voetgangers in gevaar
- Verkeersremmers niet effectief
- Zwaar landbouwverkeer
- Dorp is verkeersknooppunt i.p.v. verblijfsgebied

3.2 Toekomstbeeld

Onderdendam wil geen verkeersknooppunt zijn, maar een plek om te leven. Een dorp waar je veilig kunt fietsen, wandelen en elkaar ontmoeten. Waar verkeer zich aanpast aan het dorp en niet andersom. Fietsers en voetgangers krijgen ruim baan, en het openbaar vervoer is betrouwbaar en voldoende frequent. Delen van het dorp mogen autoluw worden ingericht. Op die manier hebben we geen last meer van verkeersopstoppingen, overlast en onveilige situaties.

We wonen hier zo mooi, maar die onveilige verkeerssituatie doet echt afbreuk aan het woongenot.

3.3 Oplossingen & ideeën

3.3.1 Inrichting en infrastructuur

Uit de enquête en gesprekken kwamen veel concrete ideeën en plannen naar voren. De wens om van Onderdendam een verkeersluw en veilig dorp te maken is sterk. En die wens wordt ondersteund door een reeks voorstellen. Een van de meest genoemde oplossingen in de enquête is het aanleggen van een rondweg, zodat doorgaand verkeer het dorp niet meer hoeft te doorkruisen.

In Onderdendam zijn er verschillende plekken waar het autoverkeer gevaarlijk is voor voetgangers, spelende kinderen en fietsers. Zo is oversteken van de Rodeweg naar de Warffumerweg en het bos heel gevaarlijk. Ook de Winsumerweg tussen Rodeweg en de Waterschapsloodsen is voor voetgangers en fietsers gevaarlijk. Fietsers richting Winsum moeten bij het waterschap de weg oversteken om op het fietspad te komen.

De Achterweg is smal en gevaarlijk voor voetgangers bij passerend autoverkeer.

Bij de gelijkwaardige kruising van de Bedumerweg met de Van Royenstraat zou een duidelijke, witte stopstreep op de Bedumerweg helpen om rechts voorrang te verlenen.

Om de snelheid te drukken zijn verkeersdrempels een noodzakelijk kwaad. Dat geldt zeker op de Stadsweg.

Trottoirs zijn op veel plekken te smal voor mensen met een rollator. Het plaatsen van bolders en de aanleg van zebrapaden moet worden overwogen.

Voor het verkeer van oost naar west en van noord naar zuid zou bij de ingang van het dorp één bord met verkeersregels kunnen worden geplaatst. Dat maakt verdere bebording in het dorp overbodig.

De belangrijkste maatregel om het dorp te ontlasten is een betere oost-west en noord-zuid verbinding. Onderdendam zal zich de komende jaren blijven inspannen om deze gerealiseerd te krijgen.

Je merkt dat het verkeer steeds drukker, sneller en groter wordt en daar is ons dorp gewoon niet op berekend.

3.3.2 Fietsen en openbaar vervoer

We willen graag dat er een veilige fietsroute naar Warffum komt voor schoolgaande kinderen naar het Hogeland College.

Ook de fietsroute richting Bedum moet veiliger. Vooral de Stadsweg moet veiliger, met drempels, eventuele verbreding met fietsstroken en andere maatregelen. Het fietspad bij de Grote Haver had een fietspad moeten blijven. Met de aanleg van vissteigers is hier nu bestemmingsverkeer mogelijk en dus meer gevaar voor fietsers en voetgangers. Dit gaat in tegen het gemeentelijk beleid om meer veilige fietsverbindingen te creëren. De kruising met de Melkweg is met het toenemende verkeer voor fietsers gevaarlijk.

We willen onderzoeken of er een bedrijf is dat deelauto's kan aanbieden, zoals Green Wheels. Eén of twee auto's in het dorp kan mogelijk een uitkomst bieden voor de mobiliteit van inwoners.

We willen een betrouwbare dienstregeling voor het openbaar vervoer. Het zou fijn zijn als de dienstregeling duidelijker wordt aangegeven. Het is onbegrijpelijk dat de digitale busborden door Qbuzz zijn verwijderd.

3.3.3 Gedrag en handhaving

Gedrag speelt ook in het verkeer een grote rol. Je kunt wel (meer) borden plaatsen, dat betekent niet dat mensen zich hieraan zullen houden. Dat bewijst het verbod op vrachtverkeer waar niet iedereen zich aan houdt. We zien handhaving dan ook als essentieel voor gedragsverandering: zonder controle op snelheid en vrachtverkeer blijven de problemen bestaan. En zonder handhaving is ons dorp niet leefbaar en veilig.

3.4 Actiepunten

1) Wegmarkeringen en borden voor veilige oversteekplaatsen en fietsroutes

Gemeente en Provincie kunnen helpen met plannen, maatregelen en geld. Provincie kan zorgen voor het visueel aanbrengen van fietsstroken op de wegen. De Fietsersbond kan worden ingeschakeld.

2) Friesland-Campina betrekken bij het kruispunt met de Melkweg

Veiligheidsinstructies voor chauffeurs en wellicht een bijdrage in geld.

3) Waterschap betrekken bij het verbeteren van de voetgangers- en fietsersveiligheid langs de Winsumerweg

4) Provincie, gemeente en OV-vervoerder bewust maken van onbetrouwbare dienstregeling zodat zij kunnen acteren

5) Deelauto's: Een groepje die onderzoekt of er een deelauto kan komen

- Subsidie en sponsoring zoeken.
- Netwerken en draagvlak vinden voor deelauto's om het tot een succes te maken

6) Handhaving

Hierbij hebben we de overheid en politie nodig. Betere bebording en flitspalen plaatsen. We kunnen dit zelf aanjagen met inwonersacties met publiciteit.

7) Overleg met landbouw- en mechanisatiebedrijven voor meedenken in oplossingen en vergroten draagvlak

Nodig: persoonlijke benadering, bedrijven en agrariërs bezoeken

4 GROEN EN OPENBARE RUIMTE

4.1 Huidige situatie

Uitkomsten enquête: tevredenheid over groen en natuur

- Zeer tevreden 17%
- Tevreden 60%
- Neutraal 17%
- Ontevreden 6%

Onderdendam ligt in een landbouwgebied en daarmee in een groene omgeving. Aan de noordkant van het dorp ligt een jachthaven en het Onderdendamsterbos. Het dorp heeft een voetbalveld een beweegtuin, de planfase is achter de rug, de uitvoering vindt in 2026 plaats. In de nieuwbouwwijk is een speeltuin en een grasveldje met volleybalpalen. Door- en rond het dorp zijn diverse ommetjes en fietsroutes, zoals langs het Winsumer- en Boterdiep, langs Oudenbosch, naar Winsum en Onderwierum, langs de jachthaven en door het bos en naar Menkeweer en molen De Zilvermeeuw.

Ervaren knelpunten

Uit de enquête blijkt dat mensen verschillende meningen hebben over onderhoud van het openbaar groen en het maaibeleid. Bermen, kades en sloten ogen volgens sommigen hier en daar rommelig, onoverzichtelijk of vol onkruid. Andere mensen waarderen de natuurlijke bermen juist. Soms wordt alleen de eerste meter langs de weg gemaaid, terwijl de rest van de berm ten behoeve van wilde bloemen en insecten met rust wordt gelaten. Sloten en heggen worden soms onvoldoende onderhouden, waardoor trottoirs en wegen moeilijk begaanbaar worden.

Er zijn ook klachten over onkruid op stoepen, kades en in boomspiegels. Sommige bewoners moeten zelf brandnetels verwijderen of bomen snoeien. Speelplekken worden als rommelig of slecht onderhouden ervaren. Langs de Beckeringstraat komt veel Heermoes voor en er is steeds meer Jakobskruid.

De oude kledingcontainer naast het dorps huis wordt ook voor afval gebruikt, de bestrating vraagt onderhoud. In het speelbos (Onderdendamsterbos) kan bij de kikkervijver niet goed worden gespeeld.

Op de begraafplaats zou meer groen kunnen worden aangeplant. Daarnaast is genoemd dat er te weinig communicatie is over de planning van het onderhoud door de gemeente. Een duidelijke jaarplanning lijkt te ontbreken.

Er is sprake van kale plekken, weinig variatie in beplanting en gebieden die soms eenzijdig uit raaigras bestaan. Sommige perken in het dorp groeien slecht of zitten vol Heermoes. Er zijn te weinig bankjes.

4.2 Toekomstbeeld

In ons ideale toekomstbeeld willen we schone straatjes en begaanbare stoepen. Inwoners zorgen ervoor dat anderen geen last hebben van uitdijende heggen en overhangend groen. De gemeente zorgt dat openbare perkjes en speelplekken worden bijgehouden. Dit stimuleert inwoners om hetzelfde te doen.

Er zijn (meer) leuke ommetjes en fietsverbindingen. De begraafplaats wordt een goed onderhouden parkachtig verblijfsgebied met meer groen en grote bomen. Op de Stadsweg zijn de betonblokken vervangen door plantenbakken. Er is meer diversiteit in het groen, met bloembakken en schalen.

Er is afstemming tussen gemeente, Groninger Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en het dorp over het groenbeheer. We zorgen samen met de voornoemde partijen voor delen van het bos, speel- en sportplekken en bloembakken.

***Die rust en dat groen,
dat moeten we koesteren.***

4.3 Oplossingen en ideeën

Er zijn veel ideeën voor verbeteringen in de natuur en openbare ruimte. We willen graag meer bloemen in bloembakken en hanging baskets in het centrum. 'Grasfalt'plekken kunnen worden veranderd in groene perkjes. Er komt een afvalbak bij bankje Uiterdijk 14, net als bij Uiterdijk 17.

Aan de Achterweg zou een kunstwerk, gecombineerd met een bankje kunnen komen. Aan het eind van de Uiterdijk en langs het water aan de Bedumerweg is ruimte voor inheemse planten, biologische kruiden en een bloemrijk veld. Mensen willen meer biodiversiteit, zoals bijen- en vlinderplanten, insectenhotels, een voedselbos of uitbreiding van het bos. Er wordt gevraagd om minder te maaien (vooral in mei) en vermindering van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen. Samen met meer natuurlijke verbindingen en groen langs water en wegen zou dit de natuur versterken.

Het plan voor een beweegtuint is klaar om uit te voeren.

In het bos zijn al veel bollen geplant. Misschien kunnen er ook meer struiken komen, zoals meidoorn of een mooie treurwilg. We willen graag een schoonmaak- en/of plantdag organiseren met gemeentewerkers en inwoners. We richten de begraafplaats mensvriendelijker in, met het omliggende water, meer groen en mooie bomen. De ommetjes rond het dorp worden goed onderhouden en uitgebreid. Daarbij horen ook meer bankjes en afvalbakken. Zo is er is een wens voor een paadje vanaf de Middelstumerweg naar het bos. Het Wilgenbosch is al een mooi hoekje, met wandelpad, bankjes en een grasweide.

4.4 Actiepunten

1) Opruim- en plantdag

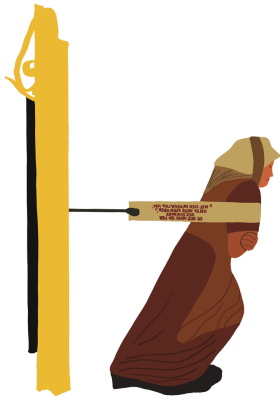
Dit kunnen we zelf organiseren, maar de gemeente is nodig voor toestemming, expertise en materiaal (planten).

2) Wedstrijd organiseren voor de mooiste tuin

3) Kunstwerk met bankje aan de Achterweg

- Plan maken samen met omwonenden
- Daarna overleg met de gemeente over de uitvoering, met hulp voor aanleg en geld.

4) Aan de slag met ommetjes

*Je loopt hier zo de
natuur in.
Dat is voor mij goud
waard.*

5 TOERISME EN ACTIVITEITEN

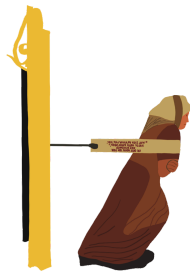
5.1 Huidige situatie

Uitkomsten enquête

Hoe tevreden bent u over de toeristen die we ontvangen in Onderdendam?

- Tevreden 77%
- Neutraal 23%
- Ontevreden 0%

Onderdendam is nu vooral een plek voor een ‘fotomomentje’. We willen van ons dorp meer een bestemming maken, maar wel kleinschalig en dorps. De voorzieningen kunnen beter, zodat toeristen blijven. Dat vraagt om overnachtingsplekken, horeca, dingen om te doen en uitbreiding van verblijfplaatsen.

Met al dat water en het groen zijn er veel meer kansen voor recreatie.

Ervaren knelpunten

De aantrekkelijkheid van het dorp zou verbeteren met een horecavoorziening voor een ijsje, koffie en thee voor fietsers, wandelaars en toeristen en de mogelijkheid om naar een toilet te gaan. Er is ook een gemis aan een betaalbaar eetcafé of restaurant met ruime openingstijden. Het dorpshuis vormt een belangrijke spil, maar is niet vaak genoeg open voor een hapje, drankje of informatie.

Het ontbreekt aan een kleine buurtsuper.

Het dorpshuis is te afhankelijk van de beschikbaarheid van vrijwilligers, vooral in het toeristische seizoen. Er zijn beperkt overnachtingsmogelijkheden. Er zijn weinig kleinschalige mogelijkheden zoals B&B's, en overnachtingsplekken voor fietsers of kanoërs. De camping kan hierin een belangrijke rol spelen door te investeren in trekkershutten, chalets en een upgrade van kantine en douche/toiletten.

In de waterrecreatie liggen meer kansen. Aan de Uiterdijk zijn een aantal motorboten voor dagrecreatie te huur. Er is geen verhuur van kano's, SUP's of bootjes. Het zou voor vaar-passanten aantrekkelijker kunnen worden gemaakt om in ons dorp te overnachten. Een dorpsstrandje of zwembad ontbreekt.

Wandelroutes kunnen worden versterkt door betere verharding, vergroening en bebording met toeristische- en historische informatie. Bestaande dorpswandelroutes worden nog weinig gepromoot. Sommige routes zijn te beperkt omdat het ontbreekt aan een pontje of bruggetje.

5.2 Toekomstbeeld

In ons toekomstbeeld is het dorpshuis vaker open. Het moet dé centrale ontmoetings- en informatieplek in het dorp zijn. Je kunt er wat drinken en iets eenvoudigs eten. Er is ook een kleine buurtsuper. Het dorpshuis wordt gerund door een professionele kracht, samen met vrijwilligers-meedoeners. Voor toeristen is er meer te doen in Onderdendam. Belangrijke elementen zijn; het water met beschermd dorpsgezicht, het dorpshuis, de kerk, de molen, het Waterschapshuis, de jachthaven en ons bos.

In het dorpshuis is toeristische informatie te halen, het is ook de plek waar dorpsgidsen en dorpsvertellers beginnen. De kerk is als museum-studieplek hét noordelijke centrum voor de Amsterdamse School met de mogelijkheid van exposities, (muziek)uitvoeringen en speciale kerkdiensten. Wanneer molen Hunsingo draait en evt, graan maalt, kan hier een bezoek aan worden gebracht. Het oude Waterschapshuis krijgt een bestemming als dorpsmuseum, B&B en mogelijk een eetcafé-restaurant. De jachthaven beschikt over betere verblijfsaccommodaties en is aantrekkelijker voor varende toeristen die ons dorp aandoen. Het bos is diverser, goed toegankelijk en aantrekkelijk voor bewoner en toerist.

Onderdendam laat zien hoe een klein dorp groots kan zijn in ontmoeting en gastvrijheid.

5.3 Oplossingen en ideeën

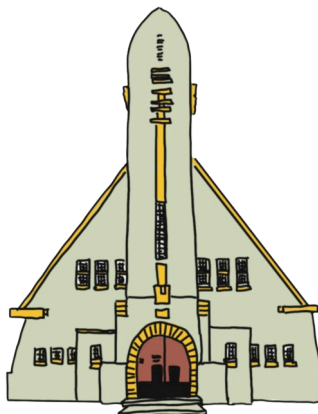
Er leven veel ideeën om het dorp aantrekkelijker te maken. Een dorps huis met ruime openingstijden, horecavoorziening voor een ijsje, koffie en thee voor fietsers, wandelaars en toeristen en de mogelijkheid om naar een toilet te gaan, gecombineerd met een kleine buurtsuper. Voor de exploitatie zou een professionele kracht moeten worden aangetrokken, aangevuld met vrijwilligers. Naast kwaliteitsrestaurant De Molenaar, is er behoefte aan een betaalbaar eetcafé of restaurant met ruime openingstijden.

Meer overnachtingsmogelijkheden: B&B's en kampeerplekken, trekkershutten, chalets en natuurhuisjes voor wandelaars, fietsers en kanoërs. De camping kan worden verbeterd en uitgebreid met kampeer- en caravan/camperplekken.

Een agrarische ondernemer/dorpsgenoot is bezig met de ontwikkeling van een restaurant met natuurhuisjes en een strandje tegenover de jachthaven.

De waterrecreatie kan worden versterkt: verhuur van kano's, SUP's en bootjes, betere faciliteiten voor passanten in de haven. Mogelijk uitbreiding van het aantal ligplaatsen.

Verder ontwikkelen van 'cultuur'wandelingen. Uitbreiden van de ommetjes middels verharde paden en een extra bruggetje of pontje. Meer dorpsgidsen/vertellers opleiden.

5.4 Actiepunten

- 1) Nadenken over verbetering van het dorps huis voor de toerist
- 2) Stimuleren aantal en soort overnachtingsplekken
- 3) De kerk
- 4) Waterschapshuis
- 5) Waterrecreatie en jachthaven
- 6) Het bos
- 7) Wandelingen en dorpsgidsen

*Het is er allemaal al
We mogen het
alleen wat meer
benutten.*

6 SAMENVATTING DORPSVISIE

Wonen en samenleven

Onderdendam wil een leefbaar, veilig, groen en verbonden dorp zijn, waar mensen elkaar kennen en helpen. Een dorp met ruimte voor jong en oud, voor natuur én ontmoeting. De meeste inwoners voelen zich thuis, maar het meedoen van jongeren, nieuwe bewoners en mensen die wat meer op zichzelf zijn vraagt extra aandacht.

Het dorpshuis vormt het hart van het dorp en is een centrum voor ontmoeting en activiteiten. Je kunt er binnenlopen voor een praatje en een kopje koffie, iets eenvoudigs eten en voor informatie. Het dorpshuis ondersteunt inwoners met praktische hulp en informatie en is laagdrempelig en betaalbaar.

Dorpelingen zijn 'mee doeners'; we organiseren samen activiteiten, noaberschap is belangrijk en iedereen hoort erbij. Ook voor jongeren zijn er plekken en activiteiten om mee te kunnen doen en betrokken te zijne. Er is reuring en gemeenschapszin.

Door te zorgen voor voldoende en passende woningen, waaronder levensloopbestendige woningen, en door goede zorg, vervoer en ondersteuning, kunnen mensen prettig oud worden en blijft Onderdendam aantrekkelijk voor iedereen.

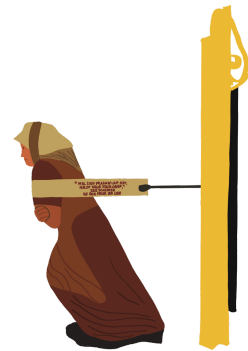
Verkeer en openbaar vervoer

Verkeer is nu een groot knelpunt.

Onderdendam wil geen verkeersknooppunt zijn.

Verkeer past zich in het dorp aan: veilig fietsen en wandelen staat voorop en het openbaar vervoer is goed en betrouwbaar. Sommige straten mogen autoluw worden. Door het verbeteren van infrastructuur, zoals veilige oversteekplaatsen, trottoirs en fietsroutes, en door handhaving op snelheid en vrachtverkeer, wordt het dorp veiliger en rustiger.

Deelauto's en betere busverbindingen helpen om de bereikbaarheid te verbeteren zonder dat dit ten koste gaat van de leefbaarheid.

***We doen het hier samen
en dat maakt het leuk***

Groen en openbare ruimte

Het dorp heeft een aantrekkelijke uitstraling. Met een beschermd dorpsgezicht, wonen aan het water en veel beeldbepalende en monumentale bebouwing, in een groene setting. Inwoners waarderen het groen, maar zien ook kansen voor verbetering in onderhoud, variatie en communicatie. Door meer bloemen en bloembakken, minder maaien, meer biodiversiteit, goed onderhouden speelplekken, bankjes en afvalbakken wordt de openbare ruimte prettiger en uitnodigender. Samen zorgen inwoners en gemeente voor schone straten, fijne ommetjes en plekken waar je graag verblijft, zoals een pluk- en beweegtuin.

Toerisme en activiteiten

Toeristen vinden Onderdendam leuk voor een verblijf en niet alleen als korte stop. Er is een gevarieerd aanbod van overnachtingsplekken en het dorpshuis is ook voor bezoekers een centrale plek met toeristische informatie en is het startpunt voor dorpsgidsen. De kerk, de molen, het Waterschapshuis, de jachthaven en de pluk- en beweegtuin zijn plaatsen van cultuur, architectuur en beweging. Door meer kleinschalige horeca, goede wandelroutes, waterrecreatie en culturele activiteiten blijft Onderdendam levendig, voor bewoners én bezoekers!

Deze dorpsvisie is tot stand gekomen met medewerking van:

De inwoners van Onderdendam
Alle organisaties, verenigingen, instanties en ondernemers die hebben meegedacht

Vereniging Dorpsberaad Onderdendam
Dorpshuis Zijlvestelhoek
Groninger Dorpen | Marije Kattenwinkel

Fotografie: Martijn Heemstra, Goffe Jensma, Marije Kattenwinkel, Historische Vereniging Zoas 't Was
Vormgeving en illustraties : Jolanda Dijkhuis

dorpsberaadonderdendam@gmail.com
mei 2026

